

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum subiectum scientiæ virtute continere debeat omnes scientiæ
veritates. disput. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

quæ eò plura, aut pauciora erunt quò lumen maius, vel minus fuerit.

Aliter aduersus conclusionem obijetur.

Aduersus tamen eandem conclusionem poterit in hunc modum aliquis obiicere. Idem est obiectum Theologiae nostræ & fidei, vt hoc loco affirmat Diuus Thomas: sed fidei obiectum formale est diuina reuelatio, seu Deus, vt reuelans, aut affirmans aliquid: Deus verò, vt Deus, tantum est obiectum materiale principale. Vnde Diuus Thomas 2. 2. quaestione 1. articulo 1. inquit, obiectum formale fidei esse veritatem primam, seu Deum vt reuelantem: Deum autem, vt Deum, esse obiectum materiale principale: ergo Deus, vt Deus est, non est subiectum attributionis formale Theologiae, sed materiale, principale: formale verò est diuina reuelatio.

Confirm.

Confirmatur idem, quoniam in Prologo sententiarum, articulo 4. docet, subiectum Theologiae esse ens diuinum cognoscibile per inspirationem.

Deus D. Thomae circa subiectum materiale obiectum formale fidei & Theologiae explicatur.

Propter propositum argumentum censent quidam de mente Diui Thomae, Deum, vt Deum, solum esse subiectum materiale principale fidei & Theologiae viatorum: formale verò esse diuinam reuelationem.

Hac tamen de re subiicitur secunda conclusio. Deus, vt Deus, est subiectum formale attributionis, tamquam id de quo aliquid cognoscitur aut scitur, siue per Theologiam, siue per fidem. Atque hæc est vera mens Diui Thomae hoc loco. Proposita conclusio probari potest, primò, quia licet diuina reuelatio sit ratio ex parte obiecti immediata, à qua fideles inueniuntur ad assentiendum per fidem rebus reuelatis, mediata verò comparatione Theologi, qui ex ea etiam, intermedio fidei assensu, mouetur ad assentiendum Theologico assensu rebus, quæ ex reuelatis euidenter deducuntur: neuter tamen assensus attingit ipsam reuelationem, sed ille proximè rem reuelatam, hic rem, quæ ex reuelatis euidenter deducitur: assentimur enim Deum esse trinum & vnum, moti ex eo, quòd Deus id reuelauerit: assentimur verò in Christo esse duas voluntates, adducti ex eo, quòd iudicamus euidenter deduci ex immediatè reuelatis. Si ergo loquamur de subiecto formali attributionis, quod cognitione ipsa attingitur per assensum fidei, aut Theologiae, non est diuina reuelatio, sed Deus ipse, in quo sunt præcipuæ res reuelatæ, & ad quem cætera reuelata attributionem habent.

Secundò, eodem modo diuina reuelatio est obiectum formale fidei, & Deus, vt Deus, est obiectum materiale, quo medium demonstrationis est obiectum formale, & conclusio, cui assentimur, obiectum materiale, vt auctor est Diuus Thomas 2. 2. quaestione 1. articulo 1. sed medium demonstrationis non ita est obiectum formale assensus conclusionis, quali sit id, cui assentimur, sed solum est ratio mouens ad assentiendum conclusioni: ergo diuina reuelatio non est obiectum formale, tamquam id quod scitur aut cognoscitur per reuelationem, sed Deus, vt Deus.

Tertia conclusio. Quia ratione diuina reuelatio appellari potest subiectum seu obiectum formale fidei ac Theologiae.

Tertiò, id est subiectum attributionis formale, tamquam id de quo aliquid scitur, cui conueniunt attributa quæ per proprias rationes à scientia probantur: sed attributa, quæ ita probantur à Theologia, conueniunt Deo, qua ratione Deus est, non verò quæ reuelator est, vt esse æternum, esse immutabilem, &c. ergo Deus, vt Deus, est subiectum formale attributionis Theologiae, tamquam id, de

quo aliquid scimus, & non Deus vt reuelator existit.

Tertia conclusio. Diuina reuelatio appellari potest subiectum, aut obiectum formale fidei & Theologiae viatorum, Deus verò, quia Deus est, quodam modo dici potest subiectum materiale, quatenus diuina reuelatio est ratio ex parte obiecti & medium ad assentiendum mouens, immediatè quidem per fidem, mediatè verò per Theologiam. Itaque est obiectum non assensum terminans, sed ad assensum mouens: non secus ac medium demonstrationis est obiectum, non quidem terminans assensum conclusionis, sed ad eundem mouens, atque inducens: atque, si placet, non multo aliter, ac lumen dici solet à plerisque obiectum formale eius notitia, qua videtur color: non ex eo tamen, quòd terminet notitiam coloris, sed quòd sit ratio ex parte obiecti se habens vt colores visu percipiuntur. Atque hoc tantum docere voluit Diuus Thomas 2. 2. loco citato, & ad eundem sensum exponendi sunt cæteri doctores, qui diuinam reuelationem esse obiectum formale fidei, aut Theologiae viatorum assenserunt.

Ad argumentum ergo pro contraria parte propositum, concessa maiori propositione, ad minorem dicendum est, diuinam reuelationem esse obiectum formale mouens ad assensum (nec aliud voluisse Diuum Thomam 2. 2. loco citato) non terminans assensum, de quo sermonem instituit hoc loco, quod propriè est subiectum attributionis. Vnde 2. 2. loco citato perinde asserit, Deum, vt Deum, esse obiectum attributionis fidei, & subinde Theologiae, quomodo medicæ artis subiectum est sanitas, ad quam cætera, quæ à medicis considerantur, attributionem habent.

Ad confirmationem dicendum est, Diuum Thomam, vel hoc loco mutasse sententiam, vel certè eo loco voluisse tradere obiectum adæquatum, vt vocant: ibidem namque in responsione ad primum apertè innuit, Deum, vt Deum, subiectum esse attributionis.

DISPUTATIO II.

Vtrum subiectum scientiæ virtute continere debeat omnes scientiæ veritates.

SCOTUS q. 3. Prologi asserit, subiectum scientiæ virtute continere debere omnes veritates, quæ per habitum scientiæ de tali subiecto sciri possunt: cum enim passionibus, vt ait, emanant ex natura subiecti, virtute in eadem continentur, vt aptitudo ad ridendum in natura humana: quare censet, subiectum virtute continere tam veritates immediatas, quæ sunt prima principia, quam mediatas, quæ ex eisdem principiis deducuntur. Verùm quia aliæ passiones emanant à naturis genericis, vt à natura animalis, & plantæ, aliæ ab specificis, vt à natura hominis vel equi, &c. passiones verò vnius speciei non continentur virtute in alia specie, neque passiones inferiorum continentur virtute in superioribus, nec enim passiones equi continentur virtute in homine, aut conuersim, neque passiones hominis aut equi in animali in commune, vult ipse Scotus, tot esse habitus scientiæ specie distinctos, quot sunt species rerum, à quibus primò passiones emanant: quare affirmat, aliam specie esse scientiam de animali in commune, & aliam de homine, & aliam de equo, &c. vnicum specie tamen constituit habitum, quo sciantur omnes passiones quæ emanant primò ab vna aliqua specie, siue emanent ordine quodam, nimirum, vna ex aliis

Deus quia obiectum materiale.

Ad argumentum contraria partis.

Ad confirmationem.

Scoti sententia circa veritatem ac distinctionem specificam scientiarum, & quid scientia sit.

siue non ita, verum ex aequo immediate à subiecto fluant. Quem habitum videtur credere esse speciem intelligibilem naturae specificae, à qua ipsae passiones oriuntur, quae sit ratio cognoscendum naturam subiecti, tum veritates omnes, quae in ea virtute continentur. Quare, inquit, quando in aliqua scientia vnum commune subiectum attributionis constituitur, quod sub se multas species contineat, à quibus passiones fluant, sicut subiectum non est vnum specie infima, sed genere, ita quoque scientia ipsa genus quoddam erit, quod tot habitus specie distinctos, quot sunt species, in quas ipsum subiectum diuiditur, suo ambitu complectitur. Sectatores verò Diui Thomae existimant, habitum scientificum non ex eo habere vnitatem à suo subiecto, quòd virtute contineat dicto modo veritates omnes, quae de eo sciri possunt, sed à ratione, sub qua res considerantur in scientia, iuxta explicationem, quam 1. Posteriorum & 2. de Anima tradidimus. Vnde de genere, & speciebus putant, vnam scientiam specie esse posse. Ad subiectum verò attributionis cuiusque scientiae satis esse putant, quòd subiectum ipsum, vel ratione sui, vel ratione partium subiectarum, quamlibet veritatem, quae in scientia sciri potest contineat. Addiderim ego, vel saltem ratione accidentium contingentium ipsius subiecti. Ad Philosophiam enim naturalem non solum spectat agere de passionibus entis mobilis & specierum eius, sed etiam considerare passiones accidentium, quae contingenter cum subiecto cohaerent, cuiusmodi sunt passiones & proprietates colorum, saporum, & similium.

Porro Nominales scientias distinguunt inter se specie pro diuersitate conclusionum, quae sciuntur: quare tot habitus scientiae specie distinctos in aliqua vna integra scientia constituunt, quot conclusiones in eadem demonstrantur.

Articulo tertio, disputatione secunda, amplectari sumus sententiam hanc vltimam Nominalium, quam ex suis principiis late deduximus. Ex reliquis sententiis Scoticae non esse veritati consentaneam ducimus. Primum, quòd improbable sit, habitum scientiae in nobis esse speciem intelligibilem subiecti, nosque per eam percipere passiones conuenire subiectis: passiones namque quam sapissimè non ex natura subiecti, sed ex effectis arguitur, vt dici solet, colligimus: habitus ergo scientiae in nobis habitus est & promptitudo quaedam ad assentiendum cum volumus, relicta ex assensibus conclusionum, quae demonstrantur. Secundo, quia si huiusmodi habitus, seu habitus non distinguitur specie solum pro diuersitate rationum, sub quibus obiectorum attributionis, vt dicunt sectatores Diui Thomae, probabilius est distingui specie infima pro diuersitate conclusionum, quam pro diuersitate subiectorum à quibus passiones emanant. Iuxta sententiam enim Scoti dicendum est, diuersarum conclusionum eiusdem subiecti posse esse vnum & eundem habitum specie: atque ita argumenta omnia, quae militant contra opinionem Sectatorum Diui Thomae, impugnant sententiam Scoti. Tertio. Quoniam iuxta sententiam Scoti non video quomodo habitus principiorum distinguatur specie à scientia conclusionis: quandoquidem affirmat, speciem intelligibilem subiecti esse habitum principiorum principiorum, quae in subiecto virtute continentur, atque etiam conclusionum quae ex principiis colliguntur, & in subiecto virtute etiam con-

tinentur: apud Aristotelem autem 6. Ethicorum, & alibi, habitus principiorum ab habitu scientiae specie distinguitur.

ARTICVLVS VIII.

Utrum sacra doctrina sit argumentatiua.

DOCTRINAM aliquam esse argumentatiuam apud Diuum Thomam hoc loco nihil aliud est, quam ad probandum sua, aut ad contraria refellenda, argumentationes conficere. Conclusio articuli est affirmans, colligiturque ex illo ad Titum primo capite, vbi Paulus ait, *Episcopum debere esse amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere, & ex illo 1. Petri capite tertio, Parati semper ad rationem omni poscenti vos rationem de ea, quae in vobis est, fide.* Quousque autem se extendat Theologia hac in parte, & quae ratiocinationes sint illius propriae, quae verò mutò acceptae ab aliis scientiis, quaru[m] vtitur ministerio & famulatu, explicatum est articulo secundo.

Circa responsum ad secundum, vbi Diuus Thomas locorum Theologicorum, sediumve argumentorum, quibus Theologus vtitur, mentionem fecit, sciendum est: Theologicos locos ad decem reuocari posse, quos late explicat Canus duodecim libris, quos ea de re composuit. Primus est, auctoritas sacrae Scripturae. Secundus, traditiones conseruatae in Ecclesia. Tertius, auctoritas Concilij generalis. Quartus, definitio summi Pontificis. Quintus, auctoritas Concilij Provincialis à sede Apostolica confirmati. Sextus, auctoritas omnium sacrorum Doctorum. Septimus, auctoritas Concilij provincialis à summo Pontifice non confirmati, maxime si tale Concilium antiquum sit, vsusque Ecclesiae, & Doctorum receptum. Octauus, auctoritas vnius, aut plurimorum Patrum, vbi alij non refragantur, & auctoritas omnium, aut ferè omnium Doctorum scholasticorum. Nonus, ratio naturalis. Decimus denique, auctoritas vnius, aut plurium illustrium Philosophorum, aut aliquis historiae, quae sit fide digna. Leuiora autem testimonia ad locos enumeratos possunt reuocari. Octo priores loci sunt proprii Theologorum: duo verò posteriores sunt peregrini, atque emendicari, vt Theologiae famulentur. Quando autem ex octo prioribus irrefragabile & certum in fide argumentum depromatur, late explicatum à nobis est, secunda secunda, cum de fide ageremus.

Circa sextum tamen aduerte, quando omnium sacrorum Doctorum auctoritas esset circa dogma aliquod fidei, vel quoniam locum aliquem Scripturae vnanimes interpretarentur, quod inde aliquid haberetur certum in fide, vel quia aliquid aliunde, vt in fide certum vnanimi consensu asseruerent, tunc reuera erroneum esse affirmare contrarium. Cum etenim tota Ecclesia in his errare non possit, quae ad fidem pertinent, tunc eo ipso, quòd illud ita omnes Patres affirmarent, esse certum in fide, vel tamquam Ecclesia traditò, vel quoniam ex eiusmodi vnanimi consensu constaret, illum esse indubitatum literalem sensum Scripturae, Deo assistente, si non singulari, certè to-

Sensus quaestiones explicati.

Theologici loci quos qui.

Schola Diui Thomae de eadem re sententia.

Nominalium de eadem re sententia.

Propria sententia. Sicut sententia respicitur, Scientia non est species intelligibilis. Scientia quid.

Habitus principiorum ab habitu scientiae specie distincti.